

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Ticaret Bakanı Ömer Bolat tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 09.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Siirt Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulan Lineer Metal Çinko Üretim Tesisi'nin 4 Aralık 2021 tarihinde gerçekleştirilen açılışında, tesisin kısa süre içerisinde 90 bin ton üretim kapasitesine ulaşarak Türkiye'nin çinko ihtiyacının yaklaşık yüzde 40'ını karşılayacağı, çinko ithalatı için yurt dışına ödenen dövizin önemli bir bölümünün ülkede kalacağı ve Türkiye açısından yeni bir ihracat kapısının açılacağı kamuoyuna açıklanmıştır.

Yatırımcı şirket tarafından da tesisin tam kapasitede yıllık 90 bin ton külçe çinko üreteceği ve Türkiye'nin yıllık çinko ithalatını yaklaşık yüzde 38 oranında azaltacağı belirtilmiştir.

Buna karşılık tesisin üretim faaliyetlerinin mevcut durumu, ithalatı ikame etme hedefinin fiilen ne ölçüde gerçekleştiği, tesisin ihracat performansı ve üretimde yaşandığı ileri sürülen aksamaların Türkiye'nin çinko ithalatına etkisi açıklığa kavuşturulmalıdır.

Anayasa'nın 167'nci maddesi Devlete dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına düzenlenmesi için gerekli tedbirleri alma görev ve yetkisi vermektedir. 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında ithalat, ihracat ve gümrük işlemleri ile dış ticaret politikalarının uygulanması Ticaret Bakanlığının görev alanındadır.

İthalata bağımlılığı azaltacağı ve ihracat kapasitesi yaratacağı açıklanan stratejik nitelikteki bir yatırımın, açıklanan hedeflerle fiilî dış ticaret sonuçlarının karşılaştırılması kamu kaynaklarının ve dış ticaret politikalarının etkinliğinin değerlendirilmesi bakımından gereklidir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 ve 2026 yılında 9 Ekim tarihine kadar gerçekleştirdiği metalik çinko ve külçe çinko ithalatının miktarı ve dolar cinsinden değeri nedir; söz konusu ürünlerin Bakanlığınız kayıtlarında takip edildiği GTİP'ler hangileridir?
2. Siirt Lineer Metal Çinko Üretim Tesisi'nin faaliyete geçtiği 2021 yılından sonra Türkiye'nin metalik çinko ithalatında miktar ve değer bakımından yıllar itibarıyla nasıl bir değişim gerçekleşmiştir; tesisin yerli üretiminin ithalatı ikame ettiği miktar ve bunun döviz karşılığı Bakanlığınızca kaç ton ve kaç dolar olarak hesaplanmaktadır?
3. Tesisin Türkiye'nin çinko ihtiyacının yaklaşık yüzde 40'ını karşılayacağı yönünde açıklanan hedef karşısında, 2021-2026 döneminde tesisin yerli çinko ihtiyacını karşılama ve ithalatı azaltma oranı yıllar itibarıyla yüzde kaç gerçekleşmiştir; hedefe ulaşamadıysa dış ticaret bakımından oluşan ithalat farkının miktarı ve parasal değeri nedir?

4. Tesisin 2021-2026 döneminde gerçekleştirdiği çinko ve çinko ürünleri ihracatının, ticari sır ve ilgili gizlilik hükümleri çerçevesinde açıklanması mümkün olan yıllık miktar ve değerleri nedir; açılıştaki duyurulan “ihracat kapısı” hedefinin gerçekleşme düzeyi hangi verilerle ölçülmektedir?
5. Tesiste üretilen metalik çinkonun iç piyasada ithal çinkonun yerine kullanımına ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir ithal ikamesi analizi bulunuyorsa yıllar itibarıyla sonuçları nelerdir; böyle bir analiz yapılmamışsa ithalatı yüzde 38-40 oranında azaltacağı açıklanan bir yatırımın dış ticarete fiili katkısı hangi yöntemle izlenmektedir?
6. Tesisin kurulması ve işletilmesi kapsamında ithal edilen makine, teçhizat, teknoloji, ham madde veya diğer girdiler için 2020-2026 döneminde hangi gümrük vergisi muafiyetleri, istisnaları veya diğer dış ticaret avantajları uygulanmıştır; Bakanlığınız gümrük kayıtlarına göre bu işlemlerin toplam ithalat değeri ve uygulanmayan gümrük vergilerinin açıklanması mümkün toplam tutarı nedir?
7. Tesisin üretimini azalttığı veya durdurduğu dönemlerde Türkiye’nin metalik çinko ithalatında miktar veya değer bakımından meydana gelen artış nedir; üretim kaybının ithalat faturasına etkisi Bakanlığınızca analiz edilmemişse ithalatı azaltma amacıyla desteklenen bu yatırımın dış ticaret sonucunun neden izlenmediği açıklanacak mıdır?
8. Tesisin hedeflenen üretim kapasitesine ulaşamamasının Türkiye’nin çinko ithalat bağımlılığı, cari dış ticaret dengesi ve yerli üretimin ithalatı ikame etmesi üzerindeki etkileri Bakanlığınızca hangi tarihte değerlendirilmiş ve hangi nedenler tespit edilmiştir; herhangi bir değerlendirme yapılmamışsa bunun gerekçesi nedir?
9. Tesisin 2020-2026 dönemindeki ithalat ve ihracat işlemlerinde eşyanın menşei, kıymeti, tarife sınıflandırması, gümrük muafiyetlerinin uygulanması veya diğer gümrük yükümlülükleri bakımından tespit edilmiş herhangi bir mevzuata aykırılık varsa hangi işlem ve yaptırımlar uygulanmıştır; aykırılık tespit edilmediği belirtiliyorsa bu dönemde hangi kapsamda kontrol veya sonradan kontrol gerçekleştirilmiştir?
10. Türkiye’nin çinko ithalatını azaltmak ve yerli üretimin iç piyasadaki payını artırmak amacıyla Bakanlığınızca uygulanabilecek dış ticaret politikası araçları bakımından Siirt tesisine ilişkin hangi değerlendirmeler yapılmıştır; tesisin yeniden düzenli veya hedeflenen kapasitede üretime geçmesi durumunda ithalatta beklenen azalış miktarı ve döviz tasarrufu ne kadar olarak hesaplanmaktadır?
11. Açılıştaki kamuoyuna açıklanan üretim, ithalatı azaltma ve ihracat hedefleri ile 2021-2026 dönemindeki fiili dış ticaret sonuçlarını karşılaştıran bir Bakanlık raporu veya etki analizi bulunuyorsa sonuçları nelerdir; böyle bir çalışma bulunmuyorsa Türkiye’nin çinko ithalatını yaklaşık yüzde 40 azaltacağı açıklanan bir yatırımın dış ticaret sonuçları neden bugüne kadar bütüncül biçimde değerlendirilmemiştir?